Хто не встає рано, губить найкраще з скарбниці дня — першу ясність. Привітання Боже через сонце.

Не всі чують його — не всі бачать. Не хочуть! Не відповідають...

Пташки продзвенять, і вся відповідь.

А ще: погляне душа з надсвіття, — нема вбогої чорноти, що ми бачимо! листок, відпавши з дерева, зотлів на розмоклому ґрунті: він теж, як все, з часточок незліченної світучости.

Творець знає і наш зір. Ридає з нами, якщо горе.

Закони поклав при творенні: розвиватись, до призначеного доцвітаючи, як світло.

Якби боролись проти чорного в душі!., але йдемо через найлегше, — мертве перекотиполе.

Окремо ряд праведників: пройшли, зло подужали. Вітаються — небо з ними говорить.

Птахи славлять знаки світла, гарніші від скрипок.

Світанку наш! як шкода: тратимо зміст, що в тобі — в трояндній краплі.

* * #

... Знову світить — гарне! дитя золоте — приміряє, граючись, корону, що Богові належить. Пальчиками орлові крила торкає. Світить: уявити не можна, якщо саме в цю мить не бачиш.

Дивуюсь! незміренним дивом, — як збудовано...

Щодня світить.

Декотрі засміються сухо, наче камінець об камінець: "бач, причинний, дивно йому, що сонце щодня сходить."

А от — що з собою зроблю?

Гадаю: так дивно, мабуть з людством... тепер все в ньому перевернулось, мов з надрів духовної плянети

життя його: вибухнуло, розбило тоненьку корочку, потріскану, нитками фарисейства зшиту.

Були величезні праведники — їх постріляно, повішено.

"Праведникам жити заборонено!" — таблиця почеплена проти сонця. І ніхто не дивується.

* * *

Справді, як це: в безконечній поверхні з'явився ти на дрібну хвилю. Човен на океані — твоє існування, ні! порошинка на веслі...

Все — перед очима, бо сонце.

Ниви просять: радій з нами! До квітки, що, карма-зинна, зубчастий келех підносить, скажи: "гарна."

Гай шуми громадить. Поки згасне ґнотик дня і притча відпалахкотить на хмарах. Тоді місяць бере вінчик на варту; призначений.

Одна сторінка вдень розкрита: соняшні літери; друга вночі: місячні... зірки переглядаються.

Бездонний зміст; але не знаєм ні граматики, ні словника, що — життя говорить.

Обложило небо. В чорноті провалюється вага — гуркіт несвітський; блиск шаблями біга.

Сідаю під рокитою, закриваю від дощу обличчя.

Невесела, річко! Мов на С2рці в мене: в глибині.

Знов чвари; знов заздрість навкруги гільчастим жалом чорніє; сичить.

Що я їм? Заважаю чи що... Беріть лаври! З галузками, з корінням, з листям — жужма беріть! Я ж наодинці завжди. І кожноїму: перший поклонюсь.

Поверхня від дощинок геометрично вимережилась неперечислимістю.

Птаство піднімає голос.

Бузок розгорівся — світлий, як церква.

* * *

Я смертельно втомився.

Ліг аж на горі; недалеко перехрестя, — трава, вітер бурхає.

Джміль шукає гнізда, і жайворонки щебет розсипають над колоссягм, подібним до дитячих кучерів; полинули родиною пити від джерел.

Між горбами річка, внизу двобаштний собор — сіре видіння над дзеркалом, стрілками молитву тче.

При дорозі дерев'ячко: абсолютно рожеве!

А онде, на схилі — друге... безлисте, блискуче, як ворон, мрг на ріллі, в трунастій вижолобині. Свічник на панахиді. Привид пекла.

Страшно.

Я смертельно втомився; в Бога благаю сил для душі, що й дереву дані.

Від перехрестя рвачко криллям кидається вітер! бурхає.

Чую: далі піду.

* * *

... В траві рожева бризка і торішня павутина понад ріллею. Туман — серпанок по долині, заставленій вербами... Розкинувсь по горбах сад; груші (білі!) палають. Синичка нікого не боїться.

— храм! забуто печалі й зідхання — видужуй душею.

Як дз гризуться, не відають, що втрачають.

* * *

Листочки — зелений туман! в'ються. Кришталізує початок літо.

Сховавшись між гілками і хмарою, одна каскадами кидає щебет: від найтоншого золота до діямантового свищика.

Скромна; а екстази повно в серці. Як стриматись?

Само ж сонце купається! Бризкає, висвічує очима, в потоках зорі денні. І діти заводять веселої, мов соняшник.

Вертаючись, фіялки стрінув, коло джерел — чи вони загублені? — такі випадкові.

Ні, на межі народжені: "придивись!" каже серце. Схиляють на ниточках барву, тендітно виткану — золотиста зіничка всередині.

Проходжу понад ланом пшениці, згадуючи небо.

"І* 5§С

Дерево, ще вчора чорне, ніби змій, сьогодні обкину-лось білозірним цвітом:.

Світляний1 океан; на дні — то нива молода, то чер-воночорна ;рілля. Ллється бальзам: від недуги; жайворонкової1-краси додано, джмелевої,:, галузчиної.

Голубів послано — туррк... рк... оу, вуркочуть, кличуть до бзрега.

Подивишся на терен: нащо вже злий! а й він до сонця пучками знаки подає, ляскається по-дитячому: "хочу процвісти!"

Жайворон пересипає жемчужини.

Про річку й казати нічого: ловить зірки на рінистих спадах.

Дитя до берега; вінок, черевички, панчішки, платтячко, — білі, найянголиніший образ на зелені земній.

* * *

Сонце рікою йде, ясність — як в соборі.

Жайворон розсіває. Сірими крильцями тріпоче; покликано його! Щебет тонкий, що й промінчики зірок з ікони.

Коли я на гору піднявсь, високо! став, наче сліпий: в жайворонковому сяйві.

Немає височини над небо.

Хай би стереглись деспоти: перебуде блакить, дихне морозом, і вони пропадуть.

їм би тихо з-під трави шелестіти, не зводити голосу,— знак приречення палахкотить.

Не буде хліва і загону вселенського, що городять,— нг буде. Небо вйдужниться, лінза світлова зосередить могутність на порошинці: схопиться полум'ям гніздо лукавого під баштами, а сам він...

Горе тому, хто в'є налигач на сили безсмертного серця.

* * *

Дах півнеба — в місяці. Зірка переливається; а другі непорушні. Наче в— скрипці, симетрія в сузір'ї, чи — веретено, коли прядуть.

Барвних додана для ріжноманітности. Значення. Краси.

Поема Божа і в ній закон, ясний, але і таємничий! як в сонці.

Свідчення, що має золотий зміст, засвічене навіки. Краплю по краплі, в душу прийматимем злагоду, записану в слові з світил вечірніх.

Перетока внизу —дукачі в дочки царя річкового; Орудування перетопленого перламутру по лускатих плечах.

Переходять діти через сіяння.

Знаю (бо сам переходив), нічого звідти не видно, — звичайна вода. А звідси ось: чудо світучости!

Здається, так буває в житті... переходимо течію — буденна картина. Вода без сяйва, хоч і чиста.

А зійди нагору, поглянь — диво! окраса з окрас прекрасних.

Не вірю, коли кажуть: "давайте, без містики! навіщо віра в чудо? ми реалісти."

Чи ви не діти, ідо переходять по перетоках? Самі собі все збіднюєте.

Життьова річка, з джерела — до моря. Мелодія сонця: звичайно, для некамінних.

* * *

Я — немаєтний! і місця робочого немає. Дістаю світлицю: не зрівняють.ся мармурові палати в палацах.

Лямпа могутня — володіє життям; троянду воскрешає.

Картини по стінах!., он труд намальовано: грабарі пісок беруть і кран повертає журав'ячу шию; он отара: пес підганя неслухняних, "чи так я роблю?" господаря поглядом питає; он матінка і дитя, що тільки-тільки почало ходити в пурпуровій льолі: схиляється і потік торкає, чи справжній? он закохані голубляться, при жоржинах стоячи, шепчуть, а що, це всі знають; он книжку хтось читає; он бабуся миє сороченятко.

Музична розрада: концерт щебетучий! На вишині, в покутті голубому-голубиному, ікони, вірніш — непізнані через їхню велич і святість, відсвіти від образів Творця і всіх могутностей неба.

Така світлиця, — чи зрівняються палати?..

Чую: пісня з роси розкривається маківкою в високу вічність світла.

Записуй та кажи спасибі!

* * *

Від проміння шкіра злазить на плечі; а холодно — вітер і річка.

Уявляю: шляхетні мечники вийшли з давнини, над-біднили надто заможних, надбагатили надто вбогих.

То, навіть від справедливого, але все ж насильства, нації перевернуться в жебраків, а горлоріз — зверху.

Ящірка проз лікоть прокралась.

Хвіст відбито; нерівний біг. Під пащекою і на чер,ев-ці яснозелена, спинкою темнобрунаста, цяточки вподовж. Витончена мережка по боках, мов давній орнамент.

Багато всякого! муравч мандрують чергз доріжку, лізуть на коліно, кусаються. Оси дрібні, ненабагато більші від мурав'їв. Зате, як розхмарило (білі черепахи розпливлися від сонця!), тоді — літак: колосальний, "надфортеця". Гуркіт, ніби потяг в небі.

Нзмає в повітрі огненних драконів, як було в сиві століття; — ящірки в траві.

Все зміниться! Буде без насильства, злиднів, неправди. Хочемо — не хочемо, зміниться: буде, як Євангеліє кажг. Бо — на небі сонце. Ніхто не вразить його, не торкне, хоч хай всі звірі світові визлоблюються під тинню. То так, як сонце в небі, Євангеліє в серці. Най-могутніше. Сяйво від нього — в сфері, що найперша.

Все буде, як воно каже. Буде.

Ось нарочито: проходять дві дівчини, дві красуні... одна тримає в руці, піднявши й одвівши на сторону, ящірочку за хвостик. Дивіться!

В старовину дракон ласий був на красуню: брав їсти. Тепер красуня, сміючись, тримає за хвостик останнього дракончика.

Все зміниться, щоб здійснити соняшний закон.

Найбільшої хоробрости вимагає прощення. Так: щиро простити образу в стані озлоблення, вимагає героїзму.

І супостатам простити?

Звичайно! Як зробив Ісус Христос. Розп'ятий поруч розбійник покаявся — Спаситель простив. Нерозкаяного — ні.

Є речі, неможливі для думки, бо вона в один бік, почуття в другий. Аж поки зійдуться, як місяць і сонце: одне вночі, друге вдень.

Буває, що разом на небі.

Чи ні, не так!.. Пляцета вся — до сонця; її ж від швидкости в мертве поле кидає. Зрештою, ходить на повній доріжці.

Всім простити! (можливо, про вийнятки судді ска* жуть).

Крізь розжеврені хмарки — виголошення сонцеве... всім! крилатим, що на гілках; і тим, що протоколи пишуть.

За стінами природа: стосвічник до Царських воріт, завішених блакиттю.

Там свіжіти кров*ю, духом могутніти, просвітлятись очима...

Щоб зрозуміти: прощення — найтяжчий іспит хоробрости.

Травиця — наче горить за парканом (наче рукав життя).

Дорога древня. Півтисячоліття тому возили камінь, замок будувати, а он біля Дунаю — принцеса жила. Над вежами залізні прапорці чорніють. Бойовиті! Старовина: з,лМОК, місяць, дорога над кручею.

По згір'ю розбіглися: чорняві вишні, берези зовсім біляві; дивляться вниз, як весна простилає скатерть.

Дунаєві сподобалось; і птах перевіряє, все перевіряє клявіші: від найвищого — до листка, що над хвилями. Розсипає серце.

Безмов'я навкруги.

(Ніби — про мармуровий двірець мрія в березі; в вишні — про долю дівочу).

Дунай спішить, як сонце щит подало: "віднеси до моря!" де — синє; спішить, вербам ледве — прощайте! — хлюпне.

За люблені пари ходять над берегом; знов серце всім господар, передбачити хоче. Сонце знак подасть, •— поцілунок.

Річка в один бік, голуби в другий.

Долина вся нам відкрита; розлучимось, ніколи не

воскресне...

* * *

І як злагоджено! Одні в норі чорніють, другі в голубизні купаються.

Мабуть, найістотніша природа жахливо ріжна: пташки спервовіку прагнули сонця, жуки — в землю.

Немов між людьми.

Склав хтось пісню, ну, пташка — що?., радіє; жук, той інакше: врився, ненависницьки зирка, бо успіх ближнього — йому смертельна образа.

"Хто сміє непогану пісню скласти? Лиш я маю право! Всім казатиму: то — нецінь, взагалі, як не я зробив, казнащо, а як я, шедевр, кажіть і ви, бо

пилякою обвію..."

До мосту жовтогруда перепурхнула, звідки річка вібрує потоками свічок...

теж: віддзеркалює радість неба; як дві схилені маргаритки.

Щодня нова; через камінці — направо, наліво, прямо (дно видно!) дзюркотить; сітка з світла ритмічна.

Мені груди ваготою з зими нахриплені; чую: пензель сонця хвилю бальзамову водить.

А он — жук по піску; як ніч, спиняється. Глипа на маргаритки, наче на образу собі. Вусики вигинає. По-верта, мініятюрний чорний віл, під осокорини.

Ледве відповз під тінь, аж тут на листя, вгорі над ним, — моторна, гостропера... туди й сюди зиркнула.

Пощебетала захоплено і далі, до небесних тополь.

Доженіть її!

♦ * ♦

Груші, наче до церкви: в білому; на горбах — згі-р'ях — долинах — ... слухають сонце.

Воно ясножовтг (подіб'я кульбабки!), сповнило сад і с гало; застигло на цілий ранок.

Одна птиця весь час методично і невтомно:

...кі-кікс, кі-кікс, кі-і-і...

І друга лунко-лунко і роздільно пробує флейту: ...кфґ-кфі'-кфі4...

І третя, пролігаючи низько і стурбовано ховаючись: ... кжа-кжа-кжа...

І четверта, недалеко перепурхнула і раз за разом: — ксвіть! ксвіть! ксвіть!

І п'ята граціозно і ласкаво — десь над головою:

— стріті — тс літе...

І шоста перелітає і без кінця, голосно, знижуючи тон на останньому складі:

— ксіті-Та, ксіті-Та, ксіті-Та...

Багато інших теж мирно і дружньо щебече; лише заздрісний ворон викрякує в темному ярку.

Спочиваючи душею, думаю: це ж рай! Нема нічиєї злости. А вчора, в прокуреній залі поети і прозаїки гризлися допізна. Все — непримиренно, знедобра, знє-дружня; все — самолюбство... бо, гляди, той краще заспіва, ніж я, то про нього чутку пущу: неориґінально, він поганий — не слухайте його, я кращий...

Силується утнути, а воно:

...кря-а! кря-а!..

наче ворон у ярку, бо з заздрости яке ж надхнення?

Люди! Подивімось на птахів, може вони мудріші? складемо корпорацію з статутом, як в соняшному саду: співай сам і дай жити іншому.

* * *

Дуже сердили декотрі; кляв їх:

— Парканні стовпи, обмазані дьогтем!., претендуєте на місце, що Богові належить.

Був аж недужий. Пекло в грудях від гніву, який приборкати неможна. Сьогодні осяяло:

Нащо роззлобився? Хай до чого завгодно йдуть: це їхнє діло та Богове... кожному дано приступець існування, обмежений сонцевими тростинками. Келія під небосхилом. Як там не буде, — люби всіх! Вседержитель розсудить. Всі ліпші від тебе: напевно ліпші.

Хор у церкві співав до Богоматері: легка, прегарна ж пісня!.. витала співзвуччями. наче зграйками голубів під вечір: — бурштинова тиша, а вони знялися двадцяткою, білі і темносизі, майнули на південь, звідти вже на північ і також на захід. Вертаючись до покрівлі з червоної черепиці, летять проти мене; з лівого боку вечір обкидає пір'я: взолрчує літання...

вечір гарний, з мирною грою, — не знаю, чи ще повториться.

Схожі на осяяний літ, співзвуччя в молитві до Богоматері.

Серце просвітлюється, забуваючи труту почуття...

— Годі злобитись! — вирішую собі: душа занедужає. Легко досконалих любити, спробуй — тих, що зачіпають твою особистість.

Зміниться всесвіт: святість пройде голубиними крильми.

Восени я щасливий серед нещастя. Сонце, вдягнувшися в ризи — як священик, дивиться ввічі.

* * *

Супутник: струмок на камінні; до моря смуток відносить. Зостанеться радість, що он — дерево... — непорушне. Чисте. Мирне.

Ну й що, якби сказали тобі, сердечне моє:

—... в кризу ввійшло, бач, не той квіт на тобі, як торік; зелена туніка інша.

Якби сказали:

— Вернись до торішнього!

— Навіщо?! я не можу... призначено, вічно оновлюйся. Витерпи мороз, потім обцвітися цвітом незцвітан-

ним

Гориш; зелене — екстатичне. І гаразд.

Щебетучі галузку хитнуть, сонцю скажуть: "радуйся!"., ти, дерево — шепіт над поемою, що переливається через каміння.

Дуімаю в серці моєму:

— Спасибі, хороше! Образом своїм втішаєш душу в турботному світі. Поживеїйо в мирі, коло сонця — господаря доброго...

Ну, бувай здорове!

Вогкість Атлантику і вечір жевріє. А чорна нгміч в грудях: от-от упаду. Розкриваю комір — нехай освіжить.

Зусиллям волі знов ступаю. Добираюсь до табору, лягаю —~ мучить мгне; мороз обсипає ноги, зараз прошепчу^ "я вмираю."

Кличу сон — може, іскри, трачені на горіння свідомосте, переключаться: подужають смерть.

— Це душею, Боже, перед тобою, кинутий додолу! Ще не клич!., смиренности навчуся.

Як думкою звернувсь до світла — хвиля цілюща пройшла в грудях: отруту спалила. За пів години я підвівсь. Був тихий. Був щасливий.

Вночі прокинувсь, повторив благання і відгукнулось ясністю.

До сходу сонця встав. Глибочина відкрита вгорі, де, мов святкові квітки, хмари проходять.

Інше — невідоме сонце дивиться з серце.

Ось, біля зруйнованої фортеці, дубок листками шепоче. Коли зрозуміємо всі знаки спасіння?

Коло сонящників спочину. Вони до сонця христосуватись хочуть. ...щебет (— кобзу голубить, найщирішу). Після війни одно мені: випити росинку радости — возхвалити Всевишнього.

А крізь парканові протемнини — монголиками зиркають, з очима, злістю налитими по ооводи ямок.

Судомляться, витискуючи з язиків отруту, щоб добризнути. Аж заходяться.

Чи їм межу переорав? Сонця не поділив?

Кажу: ідіть собі геть! Я ж не до вас.

Бризкають — шиплять проти неба.

Кажу: ідіть!., через вас тишина безслізна каламутиться — вселенська, мова сонця в висоті.

Бризкають — шиплять.

— Ідіть! — кажу їм: — беріть славу, почесті, водій-сгво. Мені один скарб: до світла прислухатися. Бризкають. Шиплять.

Вже, мабуть, напились орли з невидимих джерел гор-ніх та дзьобнули в іржаві черепи, заціпило — тихо.

Наче в першу секунду творення соняшникового світу.

Будь благословен!

* * *

Гарний собор в Європі: небесні діти, бавлячись, побудували з квіток. Тоді вже обернувся в камінь — навіки зберегтись. Чудо святе!

Про Господа співають. Милосердя в нього просять...

Сивий генерал на колінах — теж; вийшовши, в літак сідає: до чорнолицих, що в пустелі.

Воно, сказать би, "дикуни", а все ж люди. То як його дивитися?!

... генерал у кріслі розвалився, а підходить чорношкірий, ще християнством не торкнутий, на коліна стає і, врізавши собі жили, кров'ю бризкає на генералів чобіт, мовляв, вірний тобі слуга, ось як клянусь.

Схаменіться!

Хіба можна так з людиною? А глядіть, той, що на колінах, праведніший за нас.

Про що ж у соборі священному з книги читають: людина рідний брат людині (хоч і чор"г лице).

В сатани своя стратегія: тільки з собору вийдеш, — він тобі очі долонями затулить і що витворяє!..

Може, це ми самі без нього?!

* *

Перший тур вселюдського гуманітету скінчився; і видно: не виконав свого.

Справа від початку заходить — в силах, виведених з глибочини (що торкнуте й не скінчене).

От: незалежність народів... нг схоче людство свідомою волею довести обов'язок, і мету здобути в другому турі — сувора конечність (батіжок Божий!) змусить піти кружкома в третьому турі, в четвертому, як коней на корді.

Призначене від неба — здійсниться.

Радісним дивом дивуюсь, як сонце й сьогодні сходить: очі в нього повні правди.

Несамохіть оглянувсь — поліціянт: наш таки ж, мнеться, посвистує, підозріло на "мене поглядає, мовляв, чого це так рано в кінці табору стояти і шепотіти?..

Я зразу ж пішов геть.

— Господи, коли ми зможем думати без поліції? Прийшла вже? (— осінь).

Втома в далечині; червінок-червінь вишневом^ листку і; виноградному: кров... на мармур'я, на красні штахетинки.

А в березі листок тендітний: доторк дитячого пальчика^ до уст.

Коло дворика, скрізь квіти, схожі на Сатурн. І шовково-рожева троянда, ясно-ясно рожева, повна-повна ласкавости!

Зворушлива, чиста.

Келех почуття, піднятий на гожій струні з колючками.

Випий, серце! Випий барву щирости, як вино, випий, бо — знесилене від кривди, що йде дощами.

А — а!., не знав же я, що інше зло, "своє", ніби легше, а в серце ранить — гостріше.

Ранить єство: непомітно.

Душу вб'є ножами, обліпленими в пелюстки чудового протоколу

Нздоумні праведний народ зневажать, бо він іскрен-ній, як голуби.

Жоржино моя, жоржино! смілива і непокірна селянська квітко сили і здоров'я, і правди, квітко-надіє, чесна, безневинна і вірна, ти — он поломенієш, наче лям-падка в Божій горниці, лямпадка — сонце.

Хоч ти не гасни!

* * *

В прозорості корови пасуться (очі з білястими і рудими віями).

Сопуть. Скубуть травицю, наче машини, обліплені мухами.

Літак відгуркотів, швидко жене з пір'їнок. Блискучий, кинувсь в озеро лазурі — віддалився. Кажуть іноді: "що розум?., от підсвідоме — сила!" Неправда

Без думки, найкращого світоча, ходитимуть, прив'язані очима до травиці, і скубтимуть.

Думка — з нею до мудрости Творця йдемо; душами ростемо — тополями в сонці: хоч і ранені багристими гріхами восени.

Кінь копито має і досить — не підіб'є світу, диктатури не збудує і соціялізму (куди до мурав'їв!).

Біга, як вітер. Пасеться. Про концтабір не мислить. Lie вже ми!

Зирк на плянети — чи там нема кого, щоб годився в кошару, янгола необережного. Бо що нам мудрість неба?

Воли: від матеріялістичних оводів біжать, курява по всій Европі.

* * *

Завойовник або супостат — квола дитина. Терплять народи. Ждуть, коли вмре... Вічно існують, а він до могили. Страшно йому!

Хоче світло знищити, не може. Падає в яму.

Земля над ним зацвіте, сонце засміється: він цього вже не побачить...

Ніяка сила не верне до існування.

Навіщо ж величався? Жив би тихо, денебудь на пасіці, бджолиної мелодії некривавої слухав.

Гілки до неї, німі, як залізо, — білими словами.

* * *

Гордії навертають на кутковий копилок: зажерст-во особистости, самодум'я зіходить з корінця — над світ пнеться... глузують, як хто в небо вірує.

"Це, — гудуть, — чорна реакція; ми ж мудрі."

Обплюють незгідного, як верблюд бедуїна.

Дивишся (ось, восени, коли жовтий смуток обсипається з куща на вогкий ґрунт):

—— де ж ті, що їхня душа несла до кінця терновий вінець —— не покорялася? —

— де ж ті, що супроти чорного сонця катівського, котили своє сонце з підземелля?..

Кували міст на дорозі думки.

Слухаймо слова віщого (— перебранчити хочуть вражі балалайки з червоними струнами)...

Слухаймо! подвижники, гнівні, як полум'я, непримиримі проти лукавства; уважні, як світлий місяць — до щирости.

Ні про кого не скажуть без підстави лихого слова, а знающі, начо тисячолітні птахи, що самі все бачили: вони провістять дорогу й нею піде душа майбутня... Знаю їх: це — старі хлібороби.

Туман пролився.

Ранку мов і немає. А втім, наче крізь крило лебедя, виглянуло сонце — відображення свічки в золотому дзеркалі.

Зруйновані грядки...

Матеріяліст вірить: людина тільки з речовини, тимчасово живої.

Відбивається руками від думки, що духовний світ особистосте — це відзеркалення неба і реальність міль-йонократно важливіша, ніж фізичний світ її.

Страшне порушення — вбивство людини: навіки гасить горіння духа в земному, неповторний образ всесвіту в сфері життя. Жертовник в серці.

Дріт з колючками хтось крейдою побілив; за дротом — останні айстри.

Якщо людей оточити золотим і рожевим дротом, покращає неволя чи ні?

Отакий для душі атеїзм: пофарбований зверху, при-золочений позитивістичними реченнями, а на споді іржаві колючки.

Ними душу відгороджують від Творця.

Сиди в кошарці, що зветься "прогресивна". Хай він сказиться такий "прогрес"! Він — давня неволя і темна обмеженість.

Хочу свободи для духа.

Кому любо, вірте в безвір'я. Тільки, будь ласка, не реклямуйте, як бальзам. Нг надівайте хомута на крилату душу людства. Самі носіть!

По зруйнованих грядках блукає туман з зав'язаними очима... Натикається пальцями на похилені соняшники, а сонця не бачить: сам же закрив його.

* * *

Сьогодні, річко, не біля тебе, не сердься!... смуткую, згадуючи: — в затоні душа з того світу купається, але її не видно, лиш: комишинки — косничний шелест — клопочуться (як людські почуття).

Мир блакитний.

А з височини, на сивій струні, павучок до райдужин-ки, що на вістрі листка: присвітити хоче.

Дрібний віснику, що приніс? Якщо горе, заридаю! Кращз страждати, ніж каменем жити.

Птиця кричить, докоряє: чого люди свого серця бояться!

Біля табору — чистотіл, кульбаба, котик; петрів батіг з васильками: літо. Джміль гостює. Повітря стоїть

— струна в роялі, торкне бджола, воно пророкотить глибиною.

Поблизу церква і чую: кличе душа наша до Бога... Мимо два біженці; один каже:

" — Можна з американцями жити! Три тижні в лікарні пролежав, мертва колода. Видужав, ліки в них

— ніде таких немає; і не платив."

А є причина, що гніздо комуністів каз'/ться, кленучи Америку; через неї неможна:

дротом колючим світові руки в'язати.

Прибули американці — спинилась смерть; ні розстрілів, ні шибениць в таборах, що рясніло при "надлюдях".

Диво! після Гітлера і його "друзяки" з Москви: ніби сон. Але що з нами буде?

Муравлик мандрує через сторінку мого писання; коник шелгстить. Як вони, істотки дрібножильні, живуть з ласки Всевишнього, нам чого боятися? Іду до тебе, річко — до водоспаду.

* * *

Гроза відтемніла над будинок, — синя ковдра. З другої сторони акорд мармуровий котить: величезний!

Найзеленіша зелень зібрала воду в листатих жменях. Сивіє капуста. Цибуля випросталась гадюками (вжалити хочуть!).

Стебло — лист — вусик — квіт — плід; невгомонна многість буяє й сміється в росі. Простягається до перехожого.

Сіно в покосах пишно лягло та громадисто, мов хмари — он найдалі...

Брижечки біжать по придорожніх водах.

Проїжджаючи на чалому коні, сонце хилить спис: торкає ним чорнобривця.

Радісний ти, світе!

Але тіні в тобі... ось від зухвальців, що сьогодні, як повідають селяни, вибили вікна в церкві і вкрали чашу з престола.

Чесність так низько ціниться.

Так високо ціниться: чи "свій", себто — який в людини квиток. Чорнобривці жаріють.

Держава на острові; все є —від муэзю до інтеліджен-су; і ніхто, бачте, за це не дражнить: "нацисти"...

Тепер он Ізраїль на камінні пальму садить.

Наші ж хуторянці — долонями об поли, очі заплющують, як де, проти червоного ірода, свячена бомби блисне за Україну: "чи ти не самошедший?! — шепчуть, — цить, бо хтось почує"...

А тоді з-за рукава: "ми, голубе, той... конґресиком; сторгуємось та могорич зап'ємо." Думають: наче теличку з базару, державу приведуть — рябеньку.

Хахли!

Це "гречухокомплекс"; — нездужають, як той три-жди мордоносець: все б під ґанком північним спину чухати.

Бува й такий раб; йому тавро з лоба стирають, — він обурюється, аж тупотить... "не торкайтесь, — хрипить, — це кокарда, з предків заслужена!"

Бува й такий раб: намордник носить, мов Бетговена слухає.

* * *

Євангелист повчає, чувши з уст Спасителя: кожен, хто ненавидить брата, чоловікогубець... — всі люди брати! повчає. Правда: велика, як небо в зорях. То чо"му в нас злоби багато?

Дивишся: порфіроносний вирізує народи, а голубом витуркотує.

Хочеш любити його, а в грудях блискавка точить ніж. Каєшся; і знов ненавидиш.

Найкраще он річці — біжить, уваги не відводить. Просвітлена, люба: ластівка! В ній і рибина плеснеться, мов рокитин листок.

Ніжна пожежа бузкова через паркан схилилась;

... річка смиренна; лише там, де каміння дорогу перегородило, — піниться! лютує! десятьма звірюками гривастими з пустелі: рев звідти, бризк, гуркіт.

Отак буває в світі. Хочемо найтихішими жити, а вдаримось об кляту силу, — кипимо кров'ю, заборони ламаємо.

Здається, так треба, чи ні?..

Дві думки мечами через світ — крешуть іскри одна об одну.

Серце, що в цвіту, тими іскрами обсипане — гадаємо: чи дано істину, мов золоту нитку? — втягни в огненну голку, корогву спасіння ший... для серця єсть: люби ближнього!

* * *

Полетить пристрій, оглянеться "земліт" на домівлю — дрібна!

Люди: пилок, прибитий до поверхні. Мов би й нема. (так подивиться).

А милосердний Творець — ні; бачить душі — високі стають на суд до світляного трону: тополі в рожеве сонце сонатами шумлять.

— Чи пряли, душі, нетлінну нитку, призначену від мене?

— Ні, почали, — відказують.

— Ідіть не лініться! — скаже Господь, — скоро покличу в мій сад навіки.

Так дивиться Творець. Він близько. Метелики тремтять від його проміння.

Авґсбурґ, 1948-1949.